

Grundejerforeningen Henne Strand

Nr. 48 • Maj 2010 • 18. årgang

BYGGETILLADELSER

GHS har gennem de seneste 3 år investeret mere end 3 millioner kroner i nye asfaltbelægnings på hoved-færdselsårerne ved Henne Strand og har anvendt en speciel asfalttype, der efter kort tid antager en grå farve, der passer ind i det visuelle miljø. I dette forår gennemføres en opretning og dræning af områdets grusveje.

Efter færdiggørelsen har det vist sig, at ikke alene asfaltvejene men også grusvejene flere steder har lidt skader både i forbindelse med nybyggerier og i forbindelse med ledningsarbejder. Ved nybyggerier og reparationsarbejder forårsager store leverandørbiler og tunge entreprenørmaskiner – endda på larvefodder - afknækkede kanter og beskadigede asfaltflader samt ødelagte rabatter – flere steder indrettede som fasciner. GHS vil arbejde for, at byggetilladelser fremover som et standardvilkår indeholder følgende krav:

1: **At** veje og rabatter under byggeriet sikres mod skader ved udlæg-

ning af jernplader o.lign.

2: **At** der hos vejmyndigheden – Varde kommune – søges særskilt opgravningstilladelse, såfremt der i forbindelse med byggeriet skal foretages opgravning/underskydning i vejene.

3. **At** skader anmeldes til vejmyndigheden

4: **At** udbedring skal ske for skadevolders eller bygherres regning i overensstemmelse med vejmyndighedens og grundejerforeningens retningslinier.

For så vidt angår vinterens og forårets ødelagte vejafsnit, vil bygherren modtage en regning for udførte reparationsarbejder, der for asfaltens vedkommende kræver en speciel asfalttype.

Kommende bygherrer skal stille krav til leverandører og entreprenører om, at der for arbejder ved Henne Strand anvendes transportkøretøjer og entreprenørmateriel, som er egnet for det område, der arbejdes i. Det er ikke acceptabelt,

at fællesskabet skal dække udgifter til vejreparationer, som kan undgås ved at afpasse udstyret efter vejforhold på stedet.

OPGRAVNINGSTILLADELSER

Vinteren har ligeledes budt på en række opgravningsarbejder i vejene – ofte i forbindelse med nybyggeri. Forud for disse arbejder skal der indhentes opgravningstilladelse hos vejmyndigheden (Vk) på et særligt ansøgningsskema om lovpligtig opgravnings-/underskydningstilladelse. **Ligesom ved byggeri skal skader anmeldes til vejmyndigheden, og udbedring skal ske i**

overensstemmelse med vejmyndighedens og grundejerforeningens retningslinier - for skadevolders regning.

Regningen for nødvendige reparationsarbejder efter vinterens aktiviteter vil tilgå ledningsejerne så snart, arbejderne med f.eks. den anvendte asfalt kan gennemføres. Det skal understreges, at GHS forud for vejfornyelsen har henvendt sig til både vandværk, el-leverandør, telefonvæsen og antenneforening med opfordring om at foretage eventuelle nye ledningsføringer forud for de gennemførte vejarbejder. Øjensynligt uden større effekt.

Fuglene og klitplantagen

**En fortsat fortælling af klitplantør og byrådsmedlem,
Niels Christiansen, Houstrup.**

Første gang jeg oplevede Blåbjerg Klitplantage var den 31. marts 1973, hvor jeg sammen med mine forældre og det aftenskolehold, som jeg havde fulgt gennem et par år omkring ornitologiens glæder, var indkvarteret på Nymindegab kro og skulle opleve Vest-

jyllands fugleliv på nærmeste hold.

Det blev en dejlig weekend, som satte sine spor hos mig, og som nok var stærkt medvirkende til, at jeg 19 år senere bosatte mig med min familie i plantørboligen i Houstrup.

Vestjylland og fugle er jo to sider af samme sag. Vi, som bor her hele året, er i den grad forkælede med gode muligheder for at kunne nyde og glæde os over fuglelivets gang henover året. Få steder i landet er så meget præget af trækfugle i tusindtal som her, og få steder som kan både almindelige som sjældne fugle opleves på nærmeste hold som her.

Men tilbage til marts 1973 og den weekendlange, ornitologiske oplevelse i Vestjylland. Højdepunktet var et besøg på Borris Hede, hvor daværende skovfoged Frydenlund viste rundt og med megen stolthed fremviste os urfuglene og deres flotte parringsdans en tidlig, frostkold morgen. Det var om noget stemningspræget, men også vemodigt, for alle vidste på det tidspunkt godt, at denne så karakteristiske fugl på Jyllands heder var meget tæt på at forsvinde helt fra den danske fauna. Det var i de år, at urfuglen også forsvandt fra Bjålum ved Nymindesø, hvor den havde søgt at holde stand som sin sidste bastion helt herude ved Vestkysten.

Det blev den samme weekend til mange andre fugleoplevelser både på Værnengene og Tipperne og også ved Filsø, som vi afsøgte minutiøst med vore kikkerter fra Kløvbakken. Det blev også synet af det stolte kronvildt ude midt i Blåbjerg Klitplantage, som fæstnede sig på min indre harddisk. Indtryk som - om noget - medvirkede til, at jeg lagde billet ind, da klitplantørstillingen i Blåbjerg – Nyminde

Klitplantage blev ledig i begyndelsen af 1990, og som bevirkede, at jeg og min familie flyttede ind i plantørboligen i Houstrup i Påsken 1990. Siden da er fuglelivet blevet til en integreret del af min hverdag, og i det følgende vil jeg berette kort om enkelte af de spændende fuglearter, som vi i dag kan træffe på i området mellem Henne og Nymindesø, og om enkelte af de ornitologiske oplevelser, som de sidste 20 år her på stedet har kastet af sig.

Brangås

Foto: Per Thomassen, Fugleognatur

De mange gæs

Gæssene fylder meget i Vestjylland og er på deres helt egen måde med til understrege årets cyklus. De meget store flokke af kortnæbbede sædgæs er forår og efterår de mest imponerende, men også de senere års betydelige flokke af grågæs, bramgæs og knortegæs er med til at understrege netop gæssenes

Sædgås

Foto: Søren Vinding, Naturogfugle.

Grågås

Foto: Per Thomassen, Fugleognatur

dominans i det vestjyske landskab. Lydene af gæs, som trækker nordpå om foråret, indgyder vist alle en glæde og forventning om forårets snarlige komme, ligesom efterårets gakken fra de tusindvis af gæs, som er på vej syd på mod varmere himmelstrøg, skaber en vis vemodighed og refleksion over efterårets og vintrens komme.

Natravnen

En af plantagens karakteristiske men kun af et fåtal sete fugle er natravnen. Natravnen er en trækfugl, som kun er her i sommermånederne, og som stort set kun ses flyvende efter mørkets frembrud. Derfor har der også gennem tiderne været megen mystik forbundet med denne fugl. Den kaldes på latinsk for *Caprimulgus*, som oversat betyder gedemalkeren. Gamle historier beretter om, at natravnen om natten tog mælk fra gederne og gjorde dem blinde. Dens

Natravn

Foto: Thomas Kehlet, Fugleognatur

væremåde og ikke mindst dens lyd eller sang har i særlig grad været med til at skabe mystikken om sig. Dens sang kan på stille, lune sommeraftener høres vidt omkring, men opleves nok ikke af alle som en egentlig fuglestemme, men snarere som lyden fra et vedvarende, snurrende hjul, hvis lydstyrke svinger i intensitet alt afhængig af hvor tæt, man er på fuglen. Har man en sommeraften eller sommernat først hørt og oplevet denne meget særprægede og egnskarakteristiske lyd ude midt i en ellers helt stille og nattepræget klitplantage, så kan man blive helt salig, når lyden igen eller næste år igen byder sig til. Natravnen er en yderst fåtallig ynglefugl i Danmark, men har sin bedste udbredelse netop ude i de store klitplantager langs Jyllands vestkyst. Specielt er det også, at den i dagtimerne sidder bomstille med sine camouflerede fjerdragt enten på jorden eller langs med en lille gren på et træ. Reden er altid på jorden og består kun af en fordybning i skovbunden. En af mine sønner var for nogle år siden å heldig at finde sådan en rede helt ved en tilfældighed. Glad blev vor lokale fuglefotograf, som fluks fik opstillet fotoskjul og lavet mange gode filmoptagelser af den ynglende natravnen og af afkommet. Filmen er siden vist i DR. På vore ofte vindblæste kanter opleves natravnen bedst, når vinden har lagt sig og som sagt på stille, lune sommeraftener i maj-juni måned.

Vendehalsen

Man kan vel dårligt tale om en for vor egn karakteristisk fugl, hvis fuglear-

ten efterhånden kun ses meget sjældent, men den har tidligere været talrigere og har forhåbentlig stadigvæk ynglepar i området. Den ses eller høres derfor hyppigst som trækfugl på vej til og fra Skandinavien. Det drejer sig om en anden meget camoufleret fugl á là natravnen, nemlig vendehalsen, som egentlig er en spættefugl. Den er ikke ret stor (15-18 cm) og har ikke spætternes sædvanlige lidt lange næb. Den lever overvejende af insekter og især myrer. Arten er

Vendehals
Foto: Anni Nielsen, Fugleognatur

desværre i stor tilbagegang over hele Europa og Danmark har kun få par tilbage. Navnet har den fra sin evne til at vride hovedet næsten af led, hvis den pludselig overraskes og vil forsvare sig.

Tranen

En særlig og meget iøjnefaldende fugl er til gengæld de senere år begyndt at få smag for de vestjyske heder og klitområder – også ved Henne. Det drejer sig om tranen, som nu i mange år har ynglet fast bl.a. i det store Hanstedreservat i Thy, men som også nu er set længere mod syd herunder også på breddegraderne omkring Henne. Ligesom urfuglen har denne store fugl en særlig parringsdans, og dens trompeteren kan om foråret høres vidt

omkring. Den er en meget sky fugl, som bør få al den fred, som den kan tilkomme. Også den yngler på jorden og er derfor særlig sårbar over for forstyrrelser. Med en god portion held kan traner altså opleves her – ikke mindst i træktiden. Tranen flyver ligesom storken med udstrakt hals og ikke som fiskehejren med en ”vandlås” på halsen. Tranen har et vingefang på omkring 2 meter og kropshøjden er op til 120 cm. over jorden. Med sin størrelse og adfærd er den altid en imponerende fugl at observere.

Naturen kalder

Naturen omkring Henne Strand rummer mange muligheder for at opleve fuglelivets mange spændende facetter. Det kan gøres på ryggen i klitterne, når trækfuglene trækker forbi, men det kan også gøres til fods rundt i Blåbjerg klitplantage og i Filsøområdet. God tur.

Trane
Foto: Palle Hove Christensen, Fotofugl.dk

Sommerhuset ”Reden”

Af Lotte Bülow og Ebbe Hinz

En dag i 1933 var pastor Malling fra Brøns på udflugt til Henne Strand for at se sig om efter en grund, hvor han kunne bygge et sommerhus. Han havde med sin familie været en sommer i Vejrs, men Henne var et ukendt feriested. Her var en købmandsbutik og længere henne ad vejen lå Ravmads´ kiosk (i dag ”Creperiet”). Ellers var her kun nogle få sommerhuse, et hotel og et par badepensioner spredt rundt på de høje, hvide klitter.

På en af de yderste og højeste klittoppe, havde pastor Malling udsigt fra Nymindegab til Blåvandshuk, ud over havet og til stranden. Her besluttede han sig for at købe grund helt ned til havet og prisen var 800 kr.

Hjemme i Brøns fik han den lokale tømrer til at tømre et træskelet sammen, som kunne skilles ad og køres ud til stranden og sættes op på klittoppen. Beklædt med eternitplader lignede huset et rigtigt bindingsværkshus. Det kostede alt sammen 3.200 kr. dengang.

Siden da har huset gennemgået adskillige ændringer, udvidelser og

forbedringer og står i dag godt isoleret og indrettet som helårsbolig.

I dag er det pastor Mallings datter, Grethe, som med sin mand, Erik Agergaard, ejer huset. De blev gift i 1950 og husker begge bryllupsrejsen på cykel fra Brøns til Henne Strand – med de sidste kilometer i strid vestenvind.

Dengang i 1933 var det for pastor Mallings lille Grethes skyld, at huset ved stranden blev anskaffet. Det havde lægen anbefalet og siden blev det for hende til mange somre ved havet.

Grethe husker som barn, at de samme familier flere år i træk ankom til sommerhusene, enten lejet eller selv ejet. Børnene herfra badede sammen hver dag, og pastor Malling kommanderede ungerne til gymnastik med store armsving på stranden. En noget pinlig oplevelse, husker Grethe. Ellers var børnene ved aftenstid sammen på vandrehjemmet hos Agnes Sillasen, kaldet Silla, som arrangerede både sang og dans med både beboerne på vandrehjemmet og med de øvrige feriegæster ved Henne Strand, og var vejret til solnedgang, blev der først sunget aftensang på den høje udsigtsklit. Om dagen var de unge med på Sillas vandreture til Blåbjerg Plantage og ud til Hennemølleå, og når de kom tilbage, satte hun alle til at skrælle kartofler til vandrehjemmets aftensmad.

Under besættelsen i 40-erne boede der tyske soldater i huset. 11 mand. Men der blev betalt leje for indkvarteringen: 35 kr. om måneden. Det sled på huset. Endnu i dag er der aftryk på husets trappe til 1. sal af soldaternes støvlesnuder. Da der blev sprængt miner på stranden ved krigens afslutning blev vinduesrunderne trykket ind og sand og vind raserede indendørs og gjorde huset ubeboeligt frem til 1947. Pastor Malling fik dog en erstatning fra staten på nogle få tusinde kroner.

I 1963 blev Grethe og Erik, som arbejdede i Danfoss, i stand til på afbetaling at købe sommerhuset af Grethes forældre. Prisen var 45.000. Men det var ikke uden problemer at skaffe et banklån. Dog måtte banken allerede få år senere erkende, at tidens efterspørgsel efter sommerhuse havde gjort investeringen særdeles favorabel.

Grethe og Erik renoverede herefter huset og gjorde det til et murstenshus. Det var et stort arbejde, at få materialerne op på klitten, så der blev i den forbindelse lavet et hejseværk til transporten.

I 1993 blev huset udbygget med en længe og isoleret, så Grethe og Erik nu - som nogle af de første ved Henne Strand - kunne få lov at bo i deres sommerhus hele året. Og det gør de så nu.

Grunden fra 1933 er siden blevet udstykket. Først til parkeringspladsen og senere til ægteparrets søn og sønnesøn, som i dag har hvert sit hus liggende lige nedenfor "Reden". Igennem hele husets historie har "Reden" haft overblik over hele feriebyen. Grethe og Erik Agergaard sætter stor pris på den daglige udsigt fra deres hus ud over Henne Strand, Blåbjerg plantage og havet - og de nyder pensionistlivet .

Referat

Generalforsamling lørdag d. 27. marts 2010 kl. 13.00 på Blaabjerg Friskole, Klintingvej 170, Stausø.

Dagsorden ifølge vedtægternes § 9:

Eventuelt.

Valg af dirigent

Bestyrelsens beretning ved formand og næstformand

Det reviderede årsregnskab forelægges til godkendelse

Forelæggelse af budget for 2010.

Bestyrelsen foreslår, at årskontingenten for 2011 nedsættes fra 1000 kr. i 2010 til 600 kr.

Indkomne forslag.

Bestyrelsen indgik for 2 år siden en aftale med Varde kommune om at nedlægge den vestlige del af Fasanvej, som kommunen ønskede at inddrage som parkeringsplads. Som ”modydelse” vil kommunen fremover sørge for fjernelse af sand m.m. på strækningen, der nu fungerer som parkeringsplads og ikke som privat fællesvej, men som stadig fungerer som tilkørselsvej til Fasanvej. En sådan aftale skal tinglyses, hvilket kræver en formel godkendelse af bestyrelsens disposition på generalforsamlingen.

Forslag til behandling på generalforsamlingen skal indsendes 6 uger før.

Valg af bestyrelsesmedlemmer. På valg er Jens Husted, Hans Kirchner og Knud Sørensen. Hans Kirchner ønsker ikke genvalg.

Valg af revisor. På valg er revisor Bertil Holm

Valg af 2 suppleanter til bestyrelsen. Valget som suppleant er ét-årigt.

Formand for bestyrelsen Peter Bundgaard bød velkommen til de fremmødte. Der blev ved indgangen registreret 77 stemmeberettigede medlemmer, og i alt vurderer bestyrelsen at der var ca. 130 fremmødte.

ad 1, valg af dirigent:

Efter velkomsten foreslog Peter Bundgaard et af foreningens medlemmer Ole Kjær som dirigent. Ole Kjær blev valgt som dirigent uden modkandidater. Dirigenten takkede for valget, og kunne herefter meddele, at generalforsamlingen var lovligt indkaldt. Der blev herefter udpeget stemmetællere.

ad 2, beretning v. formanden og næstformanden:

Bestyrelsens skriftlige beretning for 2009 var udsendt på forhånd i medlemsbladet, nr. 47 - februar 2010, og forudsattes gennemlæst inden generalforsamlingen.

Som supplerende kommentar nævnte formanden, at foreningens samarbejde med de forskellige forvaltninger i Varde kommune generelt er godt, hvorimod samarbejdet med kommunes politiske ledelse og politikernes holdninger til forholdene ved Henne Strand lader en del tilbage at ønske. Grundejerforeningens motto er ”Kvalitet ved Henne Strand”, og vi synes

generelt ikke at den politik, som Varde kommunes politikernes fører omkring bl.a. krav til antallet af parkeringspladser i strandby-området og efterlevelsen af kommunes myndighedsforpligtigelse til effektivt at håndhæve de tinglyste servitutter og deklarationer i området, i tilstrækkelig grad bakker op om vores ønsker om at bevare en god kvalitet ved Henne Strand, og om ved hver given lejlighed at søge at højne kvaliteten ved Henne Strand.

Der afholdes et fællesmøde d. 12. maj mellem kommunen og sommerhusgrundejerforeningerne, hvor ovennævnte vil blive fremført.

Bestyrelsens gennemgang bestod efterfølgende i en supplerende uddybning af den skriftlige beretning, i form af et billedshow med godt 200 billeder af årets aktiviteter og bestyrelsens arbejdsopgaver ved Henne Strand, som næstformand Knud B. Sørensen fremviste og kommenterede.

Herefter var ordet frit og beretningen til debat.

Følgende emner og spørgsmål blev drøftet:

Vi har haft en ekstraordinær hård vinter i år, og vi har i grundejerforeningen med hjælp fra Varde kommu-

ne foretaget grusning af de primære veje i området, især i forbindelse med vinterferieperioden. Knud Sørensen viste bl.a. billeder af de snedækkede veje og spurgte om der var bemærkninger til omfanget og serviceniveauet af den foretagne glatførebekæmpelse. Ingen af de fremmødte havde noget at sige til omfanget og niveauet af den foretagne glatførebekæmpelse, så bestyrelse betragter dermed niveauet som være passende i den givne situation.

Det er evigt tilbagevendende og stort problem at en del medlemmer fortsat ikke på trods af gentagne henvendelser fra bestyrelsen klipper hyben-beplantningen ud mod vejene. Bestyrelsen har i forbindelse med vejplanens gennemførelse foranlediget klipning visse steder, hvor det er værst, men det er ikke rimeligt, at fællesskabet skal betale for de medlemmer, der ikke gider at overholde deres forpligtigelse. Bestyrelsen kan kun henstille til medlemmerne om at overholde deres forpligtelse. Det er Varde kommune, der som vejmyndighed kan udstede et juridisk gældende påbud til de pågældende grundejere om at få klippet, og hvis ikke påbudet efterleves da at lade arbejdet udføre for grundejerens regning. Bestyrelsen

HAR DU MERE RESTAFFALD, END DU KAN HAVE I DIN AFFALDSSPAND?

Fortvivl ikke. Varde Forsyning opstiller i sommer som et forsøg en affalds-container til overskydende affald ved genbrugspladsen, Porsmosevej, Henne By.

vil ikke tøve med at meddele navn og adresse til Varde kommune på de grundejere, der fortsat ikke overholder reglerne, og herefter overdrage det videre juridiske forløb til kommunen.

Som følge af problemer med manglende vendemulighed på den yderste private del af Gejlbjergvej v. Henne Mølleå, overvejer bestyrelsen i lighed med den etablerede vendeplads for enden af Gøgevej i områdets nordlige del, at etablere en vendeplads på Gejlbjergvej v. Marehalsvej.

Bestyrelsen arbejder med planer om at etablere en ny bro over Henne Mølleå. Et medlem roste medlemsbladet. Bestyrelsen er helt enig og lader den berettigede ros gå ubeskåret videre til redaktøren, som jo alle ved er Poul Holm Joensen.

Det blev drøftet om grundejerforeningen skal stå som arrangør af sociale og/eller kulturelle arrangementer ved Henne Strand eller om dette ligger udenfor foreningens vedtægter og arbejdsopgaver.

Der fremkom bl.a. følgende bemærkninger: ”arrangementer herude kan være med til at lære hinanden at kende og skabe kontakter”, ”forenin-

gens opgave er primært at tage sig af de praktiske ting som vejene, men foreningen kan også have en social funktion herunder arrangementer”, ”et medlem foreslog at der afsættes penge i budgettet til et socialt arrangement”, ”et andet forslag gik på at der jo også kunne opkræves entre til sociale arrangementer”, ”mennesket lever ikke af strandrensning og veje alene – også kulturelle ting bør tages op”.

Man skal huske på, at foreningens aktiviteter og det som kontingentet bruges til skal være i nøje overensstemmelse med vedtægterne, idet man jo som grundejer i området er pligtigt medlem og ikke kan melde sig ud af foreningen, hvis man er utilfreds med hvad pengene bruges til. Revisionen påser, at bestyrelsen anvender foreningens penge i nøje overensstemmelse med vedtægterne. Så hvis nye aktiviteter ikke har hjemmel i vedtægterne, kan det blive nødvendigt med en vedtægtsændring.

Formanden gav udtryk for at det var en relevant debat og spurgte ”hvad er foreningens opgave?” Formanden gav udtryk for at eventuelle sociale og/eller kulturelle arrangementer bør have med Henne Strand at gøre. I

INDBRUDSTYVENE HOLDER IKKE FERIE.

Sæt dig i tyvens sted og find de steder i sommerhuset, hvor du selv ville bryde ind, uden at nogen ser det. Det er de steder, der måske skal ekstra-sikres. Udvid din fantasi på :
www.stopindbrud.dk og www.dkr.dk.

de senere år har foreningen stået for et arrangement på Solfang dagen efter Midtvejsmødet. Med fremmede foredragsholdere, der skal betales for at komme langvejsfra kan et sådant arrangement løbe op i adskillige tusinde kroner måske 10.000 kr. og derover, og kan og vil vi bruge medlemmernes penge til det? Poul Holm Joensen gav udtryk for at det ofte har været foreningens medlemmer, der har stillet sig til rådighed.

Formanden afsluttede debatten og lovede at bestyrelsen vil drøfte emnet videre og komme tilbage med en afklaring/holdning til Midtvejsmødet.

Bestyrelsen vil arbejde videre med ovennævnte emner.

Herefter sluttede spørgelysten og debatten, og dirigenten kunne meddele bestyrelsens beretning godkendt.

ad 3, godkendelse af regnskab:

Det af revisoren underskrevne årsregnskab for 2009 blev gennemgået og kommenteret af kassereren. Der var ingen bemærkninger fra generalforsamlingen til regnskabet, som således blev godkendt af forsamlingen.

ad 4, budget 2010:

Budgetforslaget for 2010 og det foreløbige budget for 2011 blev ligeledes gennemgået af kassereren. Budget-

tet for 2010 indeholder det sidste beløb af den midlertidige tre-årige kontingentforhøjelse på kr. 1000, som er øremærket til gennemførelse af vejplanen, og som blev vedtaget på generalforsamlingen i 2007. I budgetforslaget for 2010 indgår et tilskudsbeløb på kr. 100.000 til en ny bro over Henne Mølleå. I det foreløbige budget for 2011 indgår der endvidere et tilskud til broen på kr. 200.000. Der var ingen bemærkninger fra generalforsamlingen til budgetforslaget for 2010, som således blev godkendt af forsamlingen.

I det foreløbige budget for 2011 er kontingentet nedsat fra kr. 1000 til kr. 600, som værende bestyrelsens forslag. Dirigenten bad om forsamlingens holdning til dette forslag:

Der kom følgende tilkendegivelser vedrørende kontingentfastsættelsen fra de fremmødte:

Forslag om at vi fastholder de 1000 kr. pr. år fremover.

Forslag om at reducere kontingentet til de af bestyrelsen foreslåede 600 kr. pr. år.

Forslag om at vi "lægger os midt i mellem" på 800 kr. pr. år.

Bestyrelsesformanden anmodede på denne baggrund om en skriftlig afstemning, og dirigenten fastlagde følgende afstemningsprocedure:

JO HURTIGERE DU KØRER PÅ VORE VEJE, DES STØRRE ER CHANCEN FOR AT NEDLÆGGE ET RÅDYR ELLER SÅGAR EN KRONHJORT.

Der stemmes om det mest vidtgående forslag først, nemlig de 1000 kr. Herefter stemmes om et kontingent på 800 kr. Forsamlingen tiltrådte afstemningsproceduren.

Resultatet af de to afstemninger blev: Afstemning 1. (1000 kr. i kontingent). Der blev afgivet i alt 71 stemmer: For forslaget stemte 29, imod forslaget stemte 41, 1 blank stemmeseddel. Forslaget blev forkastet.

Afstemning 2. (800 kr. i kontingent). Der blev afgivet i alt 73 stemmer: For forslaget stemte 42, imod forslaget stemte 31, ingen blanke stemmesedler. Forslaget på de 800 kr. blev vedtaget.

Der var i alt 77 stemmeberettigede fremmødte.

ad 5, indkomme forslag, nedlæggelse af del af Fasanvej:

Jens Husted gennemgik ”formål og baggrund” for at nedlægge en del af Fasanvej og lade den nedlagte del indgå i Varde kommunes parkeringsplads. Det af landinspektørfirmaet udarbejdede udkast til deklaration, som skal tinglyses på de berørte arealer blev læst op.

Bestyrelsens disposition om nedlæggelse af en del af Fasanvej og lade den nedlagte del indgå i kommunes

parkeringsplads blev godkendt. Dog ønskede generalforsamlingen, at der i deklarationen indføres en passus om, ”at de brugere/grundejere, der hidtil har haft færdselsret på den nedlagte del af Fasanvej fortsat har færdselsret på den pågældende strækning, som nu indgår som en del af kommunes parkeringsplads.”

ad 6, valg af bestyrelsesmedlemmer: Tre bestyrelsesmedlemmer var på valg: Jens Husted, Hans Kirchner og Knud Sørensen.

Hans Kirchner ønskede efter 12 år i bestyrelsen ikke genvalg, hvorimod Jens Husted og Knud Sørensen modtager genvalg.

Hans Kirchner havde desværre ikke mulighed for at deltage i generalforsamlingen, men formanden takkede for den store indsats som Hans har ydet i bestyrelsen gennem de 12 år.

Bestyrelsen foreslog Jens Bach Mortensen som nyt bestyrelsesmedlem. JBM bor i Tistrup og har i 8-10 år haft sommerhus på Hjelmevej.

Da der ikke var andre forslag til kandidater til bestyrelsen, blev Jens Husted, Knud Sørensen og Jens Bach Mortensen herefter valgt uden modkandidater.

ILDSVÅDE

Jo flere afskårne fyrregrene og rugosa-grene du samler i bunker, des hurtigere vil en eventuel brand brede sig. På genbrugspladsen i Nr. Nebel låner de dig gerne en flismaskine.

ad 7, valg af revisor:
Revisor Bertil Holm blev genvalgt.

ad 8, valg af suppleanter:
Der skal i henhold til vedtægterne vælges to suppleanter til bestyrelsen.

Den ene af de nuværende suppleanter: Hans Kjærgaard Jespersen, som har sommerhus på Porsevej 40 blev genvalgt. Den anden af de nuværende suppleanter Peter Jochumsen ønskede ikke genvalg. I stedet blev Ole Kjær valgt som suppleant. Ole Kjær er fastboende ved Henne Strand på Strandvejen.

Suppleanterne vælges for en ét-årig periode.

ad 9, eventuelt:

Poul Holm Joensen informerede om den nye renovationsordning som Varde Forsyning indfører formentlig fra årsskiftet – også ved Henne Strand. Der har bl.a. været afholdt tre temamøder, hvor vi har kunnet fremføre vore synspunkter, holdninger og forslag til den nye ordning. Trådstativerne forsvinder og erstattes af 140 og/eller 240 liters plastbeholdere efter behov. Arbejdstilsynets bestemmelser er en afgørende faktor i forbindelse med Forsyningens valg af nye beholdertyper. Der arbejdes med to tømningsskandancer på henholdsvis 26-30 tømninger pr. år og 52

tømninger pr. år, hvor sidstnævnte gælder for udlejningshuse.

Poul Holm Joensen opfordrede medlemmerne til at være opmærksom på deres høringsret i forbindelse med byggesager på nabogrundene, hvor der kræves dispensationer. Hold øje, med hvad der sker i området, og husk selv at søge evt. dispensation, hvis det kræves.

Et medlem havde hørt at containerpladsen skulle nedlægges. GHS er ikke vidende herom, men vil være opmærksom herpå overfor Varde Forsyning, som normalt er meget lydhør overfor os.

Et medlem opfordrede til at vi i lighed med sidste år indledte generalforsamlingen med en sang. Bestyrelsen vil overveje dette under hensyntagen til den samlede tidsplan for afvikling af generalforsamlingen.

Formanden takkede herefter for fremmødet og takkede dirigenten for veludført arbejde og generalforsamlingen sluttede.

Referent:

Jens Husted, sekretær

D. 8. april 2010

Referat godkendt og signeret af dirigenten, Ole Kjær, og bestyrelsen. Se underskrifter: www.ghs-henne.dk

KOMMENDE ARRANGEMENTER I GHS:

Midtvejsmøde den 20. oktober kl. 19
i Henne Golfklubs lokaler, Henne Bysvej 30.

Generalforsamling lørdag den 16. april
2011, kl. 14 i Stausø Friskole.

Strandrensning lørdag den 23. april
2011 kl. 14.

HUSKESEDLER!

10. JUNI & 2. SEPT. 1830
SNAPSETUR ~
NYMINDEGAB MUSEUM

16. JUNI - 1930 i SOLFANG:
HOLMESPILEMMENDENE
17. JUNI KL. 1130 KONCERT + DANS
- SPILLER I GENPÅ STRAND -
GÅRDENS TORV
www.strandgaarden-henne.dk

BUNKER-TURE

15. JUNI KL. 1900
8/7 TYSK, 12/7 1300 26/7 1300
12. 8. - " - 1900 , 17/8 1900

MUSEET

SANGAFTEN i
SOLFANG
V/ KIRSTEN ASTRUP
22. JUNI 1930
17. AUGUST 1930
www.danhostel.dk/henne-strand

ST. HANS - OPTOG

23. JUNI

BÅL

26. JUNI, CAFE STRANDEN
FOREDRAG V/ BENT AABY,
KL. 1930 BOTANIKER
www.cafestranden.dk

29. JUNI 1930, SOLFANG
- SANG + FOLKEDANS
(GRUS i MASKINEN)

1. JULI

☆ NYMINDEGAB MUSEUM
- 4 & 2 -
☆ MED SERUDSTILLING
AF JØRNBJERRE
(www.vardemuseum.dk)

20. JULI KL. 20.
SANG & MUSIK
4x BJERRE i
SOLFANG

SOMMERKONCERTER

HENNE KIRKE 20/7 KL. 20

LØNNE KIRKE 8/8 KL. 20

2/8 KL. 20

17/8 KL. 20

GRUS i MASKINEN
- FOLKEDANS ~
SOLFANG 24/8 1930

29. AUGUST EFTM. ISHUSET - BIGBAND - V/ NIGHT TRAIN

Geologi og landskab i Henne Strand området

Tekst, tegninger og fotos af professor Bent Aaby

Vestkysten har altid haft geologernes interesse, og i de seneste år er der kommet en række nye forskningsresultater, der giver mulighed for at tegne et mere fuldstændigt - og på visse punkter – et anderledes billede af Henne-egnens udvikling end tidligere. Og her spiller Filsø en central rolle.

sænkninger mest for, at området altid har været en sø. Det var disse modsatrettede forhold, der krævede geologiske undersøgelser for at få det rette svar. Som det skal vise sig, var opgaven ikke lige til, og flere generationer af forskere har hver især givet deres svar.

Fig. 1. Kløvbakke nord for Filsø. Her slog havets bølger mod kysten engang for 115.000-130.000 år siden. Foto: B. Aaby 2010.

Filsø har de sidste 100 år været en udfordring for geologerne: Var søområdet en tidligere havbugt, der blev lukket af en tange ligesom Ringkøbing Fjord? - eller har området hele tiden været en sø? Den for Vestjylland usædvanlige høje og stejle erosionsskrænt på Kløvbakke (figur 1) taler med stor sikkerhed for, at den er dannet af havets eroderende kræfter. Modsat taler søarealets varierende bundforhold med lave forhøjninger og dybere

Den første, der foretog en grundig undersøgelse af geologien mellem Blåvand og Nymindesø, var statsgeolog Axel Jessen. Resultaterne blev publiceret i 1925. Ved hans mange analyser af jordlagene i Filsø blev der ikke på noget sted fundet hverken marine muslinger eller andre aflejringer, dannet af havet. Han konkluderede derfor, at "det må anses for givet, at Havet aldrig er nået derind". Filsø har altså altid været en ferskvands-indsø. Årsagen

måtte være, at havet var afspærret fra søområdet. Den stor havstigning efter istidens afslutning medførte, at Vesterhavet også nåede ind til Henne-området og begyndte at erodere i de vestligste dele af de moræneaflejringer af sten, grus og sand, som Varde Bakkeø består af. Det udskyllede materiale førtes med kyststrømmen fra moræneområdet ved Houstrup Strand mod syd, hvorved der blev dannet en 12-13 km lang og 1-2 km bred odde, som stort set fulgte den nuværende kystlinie ned forbi Henne Strand og videre vest om Filsø til Vejers Strand (Jessen 1925, Clemmensen 2006; se figur 2 og 3).

Ved oddedannelsen var havet selv med til at beskytte Filsø mod saltvandsindtrængning, mener Jessen (1925). Han undrede sig over, at det lag af gytje (også kaldet dynd), som søen havde afsat, var meget tyndt

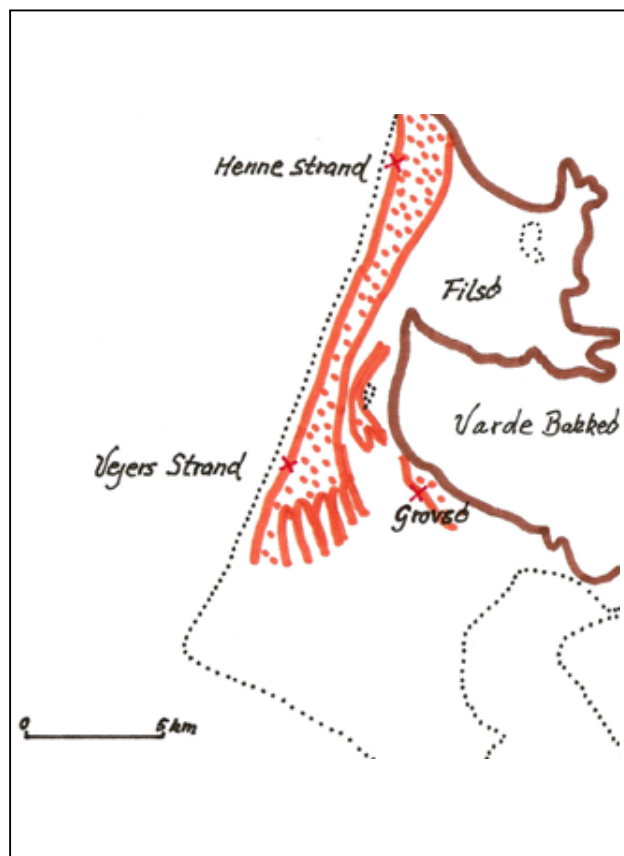

Fig. 2. Skitse af fortidens stenede oddedannelser vest for Filsø (orange farve) og det gamle morænelandskab, der udgør Varde Bakkeø (brun farve). For alder – se tekst. Karakteristiske dele af nutidens landskabskonturer er vist med prikker. Omtegnet efter Clemmensen m.fl. (2006).

Fig. 3. Store sten i klitlavning nær kysten vest for Filsø. Stenene er en del af den odde, der blev dannet af havet ca. 5100 år f.Kr. Foto: B.Aaby 2010.

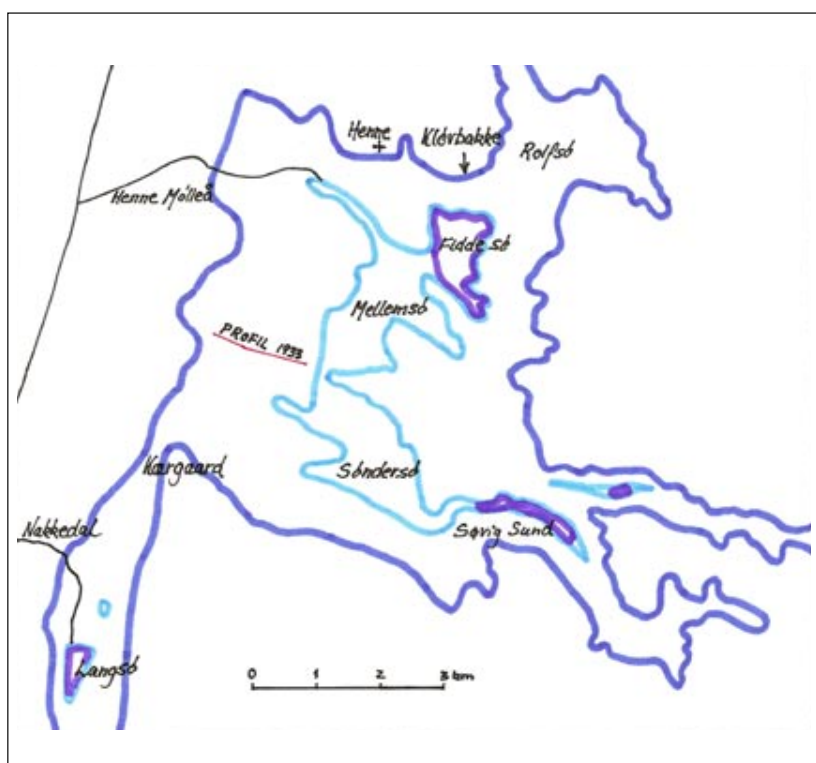

Fig. 4. Skitse af Filsøs forskellige søstadier. Mørkeblå farve viser søens største udstrækning, 7,2 m over nutidens havniveau. Lyseblå farve er udstrækningen omkring 1910, 2,2 m over nutidens havniveau. Lilla farve viser nuværende søflader. Profil 1933 er vist med rød farve (se figur 5). Omtegnet efter Jessen (1925) og Jonassen (1957).

i reglen under 0,5 m. Om dannelsen af Kløvebakkens erosionskrænt skriver Axel Jessen, at den naturligvis er påvirket af søvandets bølgeslag, men at dens dannelse næppe udelukkende skyldes søens erosion, men rimeligvis må være dannet af havet og være af ældre dato. Som vi senere skal se, var denne antagelse rigtig.

Ikke alle var overbevist om, at Filsø altid har været en ferskvandssø, og derfor foretog professor Knud Jessen i 1933 på ny en række boringer i søbunden. Denne gang i den vestligste del af den tørlagte søbund (se figur 4 profil 1933). Efter få boringer fandt man beviset: i den nederste del af det 8 m tykke gytjelag (dynd) var der skalstumper af

bl.a. hjertemusling, der jo lever i havet (figur 5). Med andre ord, havet havde været inde i Filsø, men som de efterfølgende mikroskopi-undersøgelser viste, så fandtes der kun havaflejringer i den dybeste del af den smalle og dybe lavning, hvor boringen var taget. Kun op til omkring 3,85 m under nutidens havniveau blev der fundet marine skaller. Oven over var gytjen dannet af søens organismer samt noget ler og sand. Der findes altså en ca. 200 m bred og ca. 4 m dyb rende langs vestsiden af den oprindelige Filsø, som går i retning nord-

syd. Den drejer videre mod sydøst over mod Søvig Sund. Knud Jessen overlod sit materiale til Havbard Jonassen, som stod for de mange laboratorieundersøgelser og publikationen, som først kom i 1957.

Vi ved nu, at havet i en periode var inde i Filsø, men kun i en lang og smal rende. Langt størstedelen af det oprindelige søområde lå højere end datidens havniveau og blev ikke overskyllet af havet. Axel Jessen fandt aldrig denne smalle rende og de tykke gytjelag. Det er derfor Knud Jessens og Havbard Jonassens fortjeneste, at de nuancerede Filsøs udviklingshistorie.

For at datere den marine fase i Filsø udarbejdede Jonassen et pollendiagram og fastslog, at havet trængte ind i den smalle Filsø-rende i slutningen af fyrre-hasseltid. Pollendateringen er ret usikker, og først med en række kulstof-14 dateringer og thermoluminescens dateringer fra Grovsø-området har vi fået en mere præcis datering af tidspunktet for havets indtrængen i Hennevejers området. Undersøgelserne er foretaget af en gruppe forskere fra Københavns og Aarhus universiteter (Clemmensen m. fl. 2006). Grovsø ligger umiddelbart vest for Varde Bakkeø og øst for Kallemærsk Hede (se figur 2). Her begyndte havet at erodere i bakkeøen omkring 5100 år f.Kr. og dannede de første strandvolde på stedet.

Det er på samme tid at den kraftige og brede odde bliver dannet med rod ved sydsiden af morænen ved Houstrup Strand. Den gik helt ned til Vejers, hvor den senere (4000-3000 år f.Kr.) delte sig op i en række strandvolde med mellem-liggende lavninger og dannede et såkaldt rimme-dobbe system (Beets m.fl. 2000, Clemmensen m.fl. 2006; figur 2). Inden den brede odde var nået ned til Vejers, var der antagelig også opstået en mindre oddedannelse, der gik vest om Grærup Langsø (se figur 2).

Vi kan ikke umiddelbart overføre dateringen af havets indtrængen ved Grovsø til Filsøområdet uden

en vis kontrol. Der foreligger i øjeblikket ikke nogle sikre dateringer af Filsøs udvikling, så det bedste, der kan gøres, er at prøve at overføre dateringer af kendte hændelser i vegetationsudviklingen fra andre egne til Filsø. Siden Jonassen i 1957 publicerede sine pollenundersøgelser fra Filsø, har vi fået en lang række kulstof-14 dateringer og pollendiagrammer fra andre danske områder. De viser en høj grad af samtidighed, når det bl.a. gælder et markant fald i pollendiagrammets elme-kurve omkring 4000 år f.Kr. Begyndelsen af en sammenhængende bøgekurve, der antages at markere bøgens indvandring til området omkring 1300 år f.Kr. er også næsten samtidig på en lang række lokaliteter (Aaby 1986), selv om der er afvigelser. Endelig ses et fald i bøgens hyppighed i mange diagrammer i begyndelsen af middelalderen, ca. 1200 e.Kr. Disse hændelser kan også findes i Filsø pollendiagrammet, selvom antallet af talte pollen i Jonassens diagram er meget lavere end nutidens standard.

På grundlag af disse oplysninger kan der tegnes en alder/dybdekurve, som forlænget bagud i tid giver en datering af det nederste marine lag i Filsø-boringen til omkring 4800 år f.Kr. i dybden 6,80 m under nuværende havniveau (figur 5). Den dybeste boring, der ligger 100 m vest for boringen med pollenanalyserne, når ned i 7,10 m under nuværende havniveau og

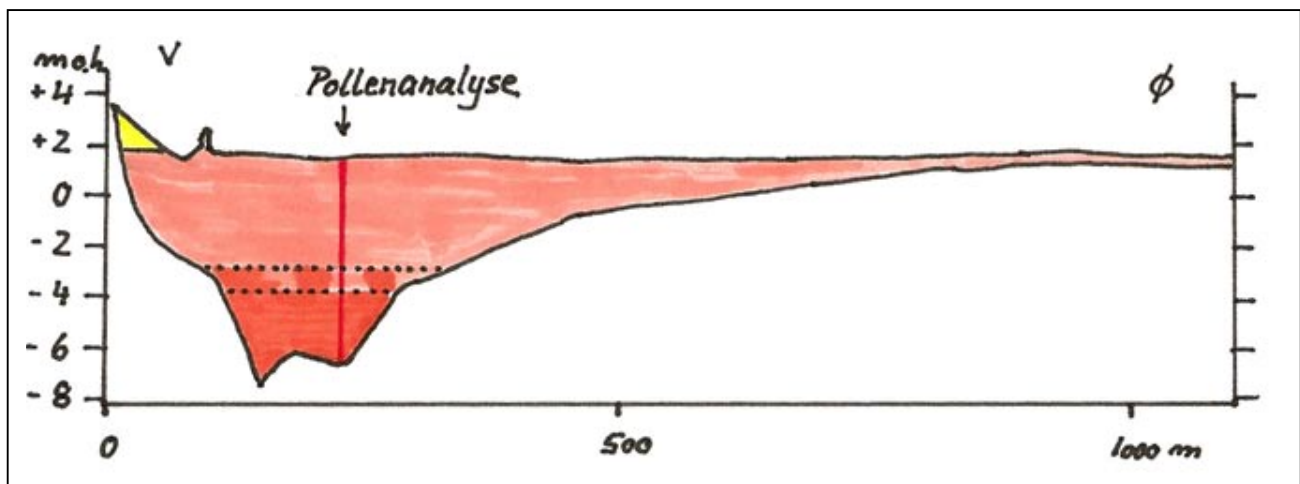

Fig. 5. Skitse af undersøgelsesprofil 1933 i Filsø baseret på 12 boringer. Dybdeskala i meter over og under nuværende havniveau. Havaflejring (marin gytje) mørk orange farve. Søaflejring (ferskvandsgytje) lys orange farve. Lag med svag marin påvirkning (både mørk og lys orange farve). Omtegnet efter Jonassen (1957).

er derfor antagelig 2-300 år ældre, hvilket er samtidigt med kulstof-14 dateringen fra Grovsø. Selvom den konstruerede alder/dybde-kurve er beheftet med nogen usikkerhed opnås dog en rimelig formodning om, at havet også er trængt ind i den dybe Filsø-rende omkring 5100 år f.Kr. Alder/dybde-kurven kan også fortælle, hvornår forbindelsen med havet ophører. Det sker engang omkring 2900 år f.Kr. (- 3,85 m i boringen, figur 5), hvor de første ferskvandsorganismer optræder i aflejringerne. Helt lukket er forbindelsen dog ikke, for marine mikroskopiske organismer (diatomeer) optræder i sedimenterne frem til omkring 2200 år f.Kr. (-2,85 m i boringen). Herefter er kontakten til havet endegyldigt ophørt.

Med nutidens viden om kystlandskabets opbygning (Clemmensen m.fl. 1996, 2006) er det nærliggende at antage, at Filsøs kontakt til havet har været gennem lavningen

ved Kærgaard, Grærup Langsø og videre mod syd i retning af nutidens Ho Bugt (figur 2).

At der kunne afsættes en marin gytje med indhold af ler i de dybeste dele af Filsø-renden viser, at der har været rolige aflejringsforhold uden væsentlig bølge- og strømbevægelse, hvilket Jonassen også nævner. Han forestillede sig, at åbningen til havet var i søens nordvestlige hjørne, hvor Henne Mølleå nu løber, og at der var en kerne af moræneaflejringer vest for Filsø, som har beskyttet renden. Som det fremgår af det ovennævnte, er denne forklaring næppe rigtig. Forklaringen på de rolige aflejringsforhold skal naturligt søges i den brede og kraftige oddedannelse fra Houstrup Strand til Vejers, der har beskyttet havets indløb og skærmet mod kraftige bølgebevægelser (figur 2).

Lukningen af forbindelsen til havet omkring 2900 år f.Kr. har muligvis

sammenhæng med en mindre sænkning af havspejlet, som strandforskydningskurven for den sydlige del af Nordsøen viser i perioden 3000-2400 år f.Kr. (Behre 2008; se figur 6). Klitdannelse og sandtransport østpå fra den brede odde har sandsynligvis også medvirket til lukningen af indløbet til Filsø. Denne formodning om sandtransport understøttes af, at der ved Grovsø er påvist sandtransport omkring 2900 f.Kr. og tiden efter, frem til omkring 2400 f.Kr. (Clemmensen m.fl. 2006). Hermed var der effektivt lukket af for kontakten med havet.

Klitdannelsen og sandtransporten bevirkede, at der nu var opbygget en effektiv barriere ud mod havet, og at den var så høj, at vandstanden i Filsø kunne stige over havets niveau. Axel Jessens omhyggelige målinger af søens skrænt- og standvoldsdannelser viser, at søen en gang i fortiden havde nået sin maksimale vandstand på 7,2 m over nuværende havniveau (figur 4). Jonassen finder ved sine pollenanalyser, at denne vandstand nås, efter at bøgen er indvandret (dvs. efter 1300 år f.Kr.), og angiver tidspunktet til ca. 600 år f.Kr. I dag må vi sige, at et forsøg på at tidsfæste Filsøs højeste vandstand pollenanalytisk er så usikker, at vi reelt ikke ved, hvornår det skete. Kun nye undersøgelser og pålidelige kulstof-14 dateringer kan give svaret!

Mens størstedelen af Filsøbassinet som omtalt altid har været

vanddækket – enten af havet eller søvand – så har det nuværende søområde, der også kaldes Fidde Sø, haft et helt andet udviklingsforløb (Odgaard 1985; se figur 4). Fidde Sø har været beskyttet mod bølgeslag fra det øvrige søområde ved en tærskel, som i dag ligger i kote ca. 2,10 m over havet. Det betød, at der kunne dannes et flydende tørvelag af mosser og sumpplanter – en såkaldt hængesæk. Tørvelaget synker langsomt i takt med at ny tørv dannes. Da hængesækken flyder, er det vanskeligt at sige noget præcist om søens vandspejlsniveau, da det op til 3 m tykke tørvelag blev dannet. Over tørvelaget er der aflejret ferskvandsgytje (dynd). Det viser, at søens vandspejl er steget så meget, at tærsklen på 2,10 m

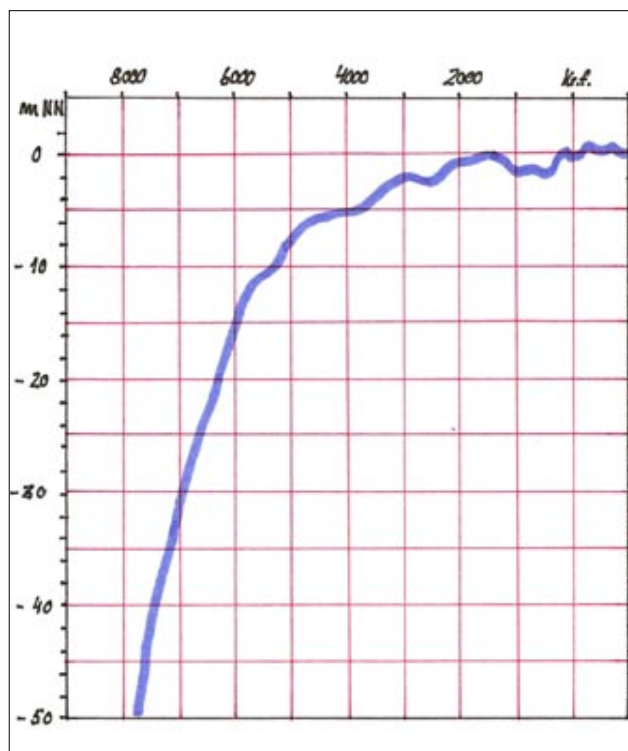

Fig. 6. Havniveaukurve for den sydlige del af Nordsøen (middelhøjvand) for perioden 9000 år f.Kr. – 1000 år e.Kr. Omtegnet efter Behre (2008).

er overskredet, hvorved datidens Fidsø er blevet en del af Stor-Filsø. Det er denne vandstands-stigning, der fører til søens højeste vandspejl på 7,2 m over nuværende havniveau engang efter bøgens indvandring.

Under tørven i Fidsø findes også gytje, og en undersøgelse af den øverste del af gytjen er dannet i ferskvand. Odgaard (1985) nævner, at den dybereliggende gytje dog godt kan være marin. Det vil i så fald betyde, at havet i perioden 5100-2900 (2200) f.Kr. skulle ligge over tærskelhøjden på + 2,10 m, hvilket er flere meter højere end havstigningskurven angiver for den tid (figur 6). Med den viden vi har i dag, må man derfor betragte Odgaards formodning som usandsynlig.

Tilbage står endnu et par ubesvarede spørgsmål.

Det første er: Hvor var udløbet fra Filsø? Når der omkring 2200 f.Kr. var lukket effektivt af mod havet i retning af nutidens Ho Bugt, så er det nok ikke her, søen har haft sit udløb. Både Jonassen (1957) og senere Larsen (2004) foreslår, at der har været en naturlig åbning, hvor Henne Mølleå nu ligger (se figur 4). Men set ud fra et geologisk synspunkt er det usandsynligt, for der opbygges ikke en lang odde-dannelse fra Houstrup Strand til Vejers ved sedimenttransport, hvor der pludselig er et "hul" i oddedannelsen ved Henne Mølleå. Sådan opfører naturen sig ikke. I stedet

må søvandet have eroderet sig vej gennem den stenede odde, der når op til en højde af maksimalt ca. 4,5 m over nuværende havniveau (Jessen 1925), efter at søen var blevet isoleret og vandstanden begyndte at stige. Senere, da søen får sin maksimale vandstand på 7,2 m over havet, må den være dæmmet op til den højde ved aflejring i udløbet af flyvesand og klitdannelse. Det svageste sted i oddedannelsen var måske, hvor Henne Mølleå ligger i dag. Henne Mølleå må således formodes, at være en såkaldt sekundær dannelse, der først er skabt efter at kontakten til havet endeligt var blevet afbrudt.

Det nuværende og lige åløb blev skabt i 1848, da man gravede kanalen, og i 1852 kunne vandstanden i søen sænkes til 2,20 m over havniveau. Herved blev 1300 ha søbund tørlagt. Filsøs afvandingshistorie de seneste 150 år er bl.a. belyst af Hansen (2008).

En anden mulighed for udløb kan være gennem Nakkedal, hvor nu Grærup Langesø har sit udløb (Jonassen 1957; se figur 4). Der vil også her være tale om en sekundær dannelse. Filsø bassinets forbindelse til Langesø-Mussø bassinet blev endegyldigt afbrudt, da Filsøs vandstand i 1848 blev sænket til 2,20 m over havet, idet den nuværende tærskel ved Kærgaard ligger over det niveau.

Et andet interessant spørgsmål er,

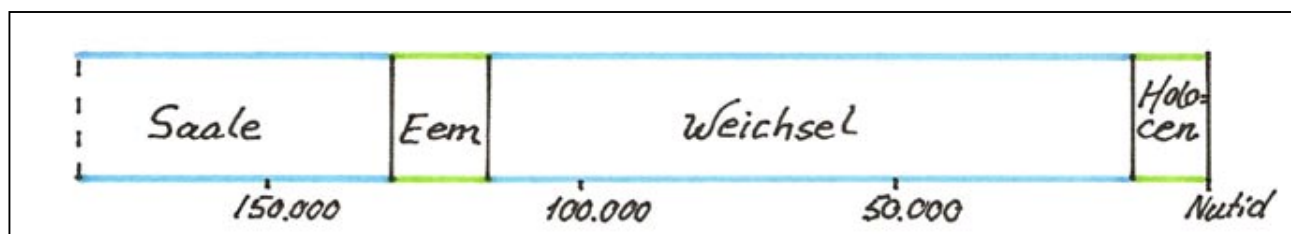

Fig. 7. Oversigt over den geologiske udvikling med istider (blå) og mellemistider (varmetider, grøn). Under Saale istiden var hele Vestjylland dækket af is og Varde Bakkeø blev udformet. I Eem varmetiden blev skrænterne ved Henne Kirke og Kløvbakken antagelig dannet ved havets erosion.

hvorledes Filsø renden blev dannet. Den markerer sig geologisk som en usædvanlig smal og dyb dannelse med ret stejle sider. Tanken leder hen på en erosionsrende. Hvis det er tilfældet, så kan den ikke være formet af havet efter sidste istid. Vi har jo netop lige konkluderet, at der var rolige aflejringsforhold i renden i perioden 5100-2900 f.Kr. Det er derimod tænkeligt, at det kan være et gammelt åløb, hvor en å fra baglandet og ud gennem Søvig Sund har skåret sig ned og udformet renden, mens området var tørt land inden havet trængte ind omkring 5100 år f.Kr. Renden må derfor være af ældre dato og udformet gennem den sidste istid og tiden frem til havets indtrængen. En anden mulighed er, at renden er en strømrende og dannet af havet under den varme Eem mellemistid, der daterer sig til tidsrummet 130.000-115.000 år før i dag, hvor havet også stod højt (se figur 7). I de mellemliggende mere end 100.000 år var der istid – den såkaldte Weichselistid – hvor meget vand var bundet som is og sne. Derfor var havniveauet lavt under istiden – i perioder over 100 m lavere end i dag.

Landskabets udformning i Eem mellemistiden kender vi rimeligt godt. Det er vist på figur 8, og det ses her, at der fandtes en større ø umiddelbart vest for Henne Strand. Dens østside var næsten lige og fulgte den nuværende kystlinie. Mellem øen og morænekysten øst for var der et smalt sund – Henne sundet – kun et par hundrede meter bredt. Det må formodes at det smalle sund har haft en kraftig strømrende. Måske er det fortsættelsen af denne rende vi ser i Filsø? Her er en spændende forskningsopgave for fremtidens geologer!

Endelig må vi vende tilbage til Kløvbakken, med den stejle erosionskrænt (figur 1). I modsætning til Jessen mener Odgaard (1985), at "det forekommer usandsynligt, at Kløverbakke skulle være havroderet". Odgaard har nok tænkt, at det ikke er havet, der har eroderet i skrænten efter sidste istid – men en havskrænt må det være! Den er blot meget ældre end man hidtil har troet og stammer højst sandsynlig fra sidste mellemistid – Eem mellemistiden, hvor det globale havniveau var et par meter højere end i dag.

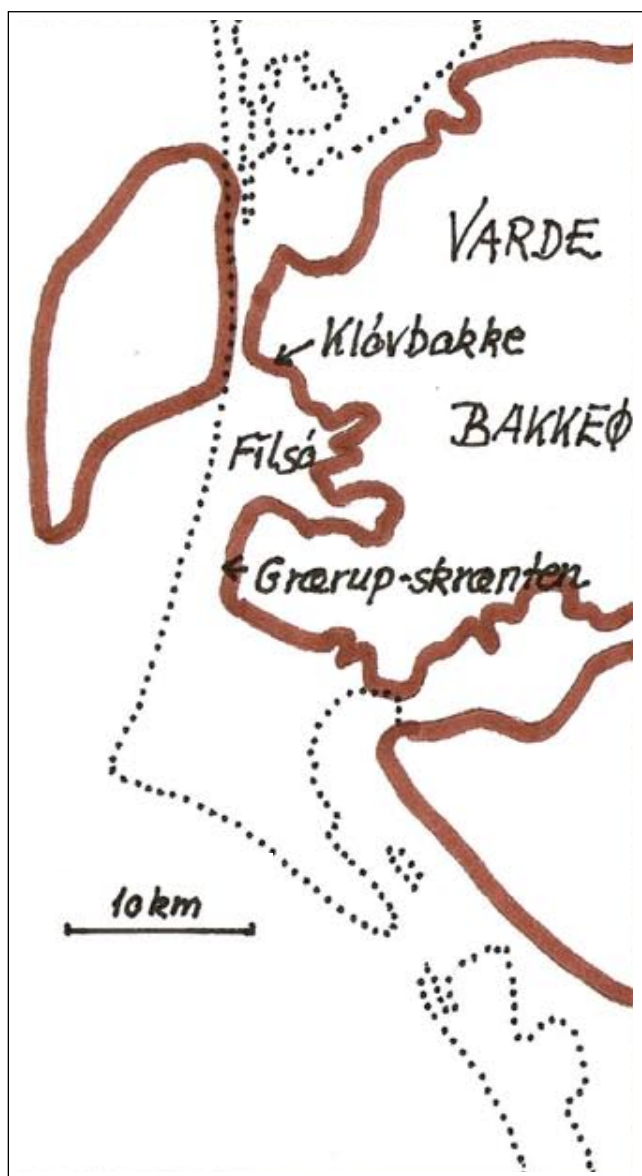

Fig. 8. Eem-landskabets udstrækning i dele af Vestjylland (brun). Karakteristiske dele af nutidens landskabskontur er vist med prikker. Omtegnet efter Larsen (2004).

Markante skrænter finder vi også nord for landevejen mellem Henne Kirke og Hennegård (se figur 9). Disse markante erosionsskrænter er antagelig også skabt engang for 130.000-115.000 år siden ved haverosion i Eem mellemistiden. Eem-havet har ikke efterladt sig spor i form af aflejringer eller fossiler i Filsø-området. De må være forsvundet i den efterfølgende lange Weichselistid, men ude på havbunden og under skrænten ved Grærup er der fundet aflejringer fra Eem mellemistiden (Larsen 2004).

Ved Henne Strand finder vi således geologiske dannelser, der er formet af isen og dens bevægelser for mere end 130.000 år siden – af havet i Eem mellemistiden og i tiden efter sidste istid – af vinden ved sandflugt og af søer og åer i vor egen varmetid. Vi er således vidne til et langt tidsforløb med vekslende natur i Henne-området. Det kan vi glæde os over.

Litteraturliste: Se www.ghs-henne.dk

Fig. 9. Skrænt på nordsiden af landevejen mellem Henne Kirke og Hennegård. Foto: B. Aaby 2010.

Afsender:
Knud Sørensen
Spurvevej 15
6851 Janderup

B

POST

PP

DANMARK

GRUNDEJERFORENINGENS BESTYRELSE

Formand:

Peter Bundgaard, Platanvej 31, 8660 Ry
Tlf. 8689 8344. peter.bundgaard@privat.dk

Næstformand:

Jens Bach Mortensen, Bøgevej 28, 6862 Tistrup
mobil: 2096 2800. jbm@jeld-wen.biz

Kasserer/vejansvarlig:

Knud Sørensen, Spurvevej 15, 6851 Janderup
Tlf. 7525 8642 el. 4036 9008. kbs1@mail.dk

Sekretær:

Jens Husted, Kastanielunden 69, 6705 Esbjerg Ø
Tlf. 7514 2642. jhusted@esenet.dk

Redaktør/dispensationer:

Poul Holm Joensen, Bellevuevej 8, 5700 Svendborg
Tlf. 6222 4947 el. 2944 5960. poulholmjoe@mail.tele.dk

Suppleanter:

Hans Kjærgaard Jespersen, Kvædevej 10,
7200 Grindsted. Telf. 7532 3926.

Ole Kjær, Strandvejen 403C, 6854 Henne Strand,
Tlf. 30707517

Ekstraeksemplarer af bladet kan afhentes hos
Købmand Hansen.

Redaktion: Poul Holm Joensen

Illustrationer: Jørn Bjerre og Bent Aaby Fotos: Ebbe Hinz, Bent Aaby m.fl.
Redaktionen afsluttet den 17. maj 2010

www.ghs-henne.dk